

Századik számunk után gyors leltárt készítettünk. Arra jutotunk, hogy szinte hatezer alkotó szerepelt lapjainkon a mögöttünk álló tíz év során. Különböző nemzedékek képviselőit – szerzőinket – kértük föl, hogy e hívószóra: ezerkétszáz – írjanak, szerezzenek. Nem tudták, mire föl. Mit rejt ez a szám. Nos, ötször ezerkétszáz = hatezer. Hogy hatan a kötélnek állók? Egy meg egy a válasz: a) elszámoltuk magunkat, b) két évvel előre már...

Borbély András

Mélik gróf holdjai

Azt beszélük, a Mélik-uradalomnak legalább ezerkétszáz, mások szerint legalább tizenkétezer kataszteri holdja volt. Mindenesetre R.-tól északra, ahol a vasút a folyóval párhuzamosan elhagyja a települést, a dimbes-dombos, kopár mezőség egészen a nyugati hegyvonulatok aljáig valami titokzatos jelentőséggel bír az R.-i lakosok számára. Ha például egyik ember megkérdezi a szomszédját, hogy no, komám, merre és hova, a koma pedig azt találja válaszolni, hogy no, csak ide, a Fenek-tetőre viszek ki egy szekérderek pityókahajat, akkor az az ember sokatmondóan, mintha valami régen megígért boldogságról mondana le nem éppen valami nagy jókedvvel, csak annyit válaszol: ja, hát oda. Az is Méliké volt valamikor. A koma pedig csak bólogat, mert ő is tudja, hogy valamikor az a rész mind a Méliké volt. De még az új birtokosok és azok leszármazottai, vagy az unokák, akik megörökölték a homokos, köves termőföldeket, még ők sem merték a lelkük mélyén saját tulajdonuknak érezni az uradalomból kimetszett darabka földeket, és ha valaki megkérdezte tőlük, hogy hol vannak a répa- vagy lucernaföldjeik, nem is merték azt mondani, hogy Kincsesben vagy a Bévágásban, Cseresnyésben vagy a Csortán erin, hanem egyszerűen és megfontolt derűvel arcukon csak annyit válaszoltak: a Mélikében. Mert ezek a földek mind a Mélikéhez tartoztak.

Máskülönben előfordultak nyakasabb utódok, akik mégiscsak azt válaszolták, hogy a répaföldjük a Csortán erin vagy Dúdádon van, de minden ilyen esetben megbosszulta magát a nyakasság, mert a kérdező az ilyen válasza félig elfordulva és fölényes köpést spriccentve a kerítés lécei közötti részbe a nyelve hegyéről, némi gúnyos és kioktató hangsúlyt adott a szavainak, és annyit válaszolt: akarod mondani, a Mélikében. És ez az enyhén lekezelő, gúnyos megjegyzés semmiképpen sem a Mélikéhez tartozó földek minőségére vonatkozott, hanem annak az egyénnek a felettébb méltatlan magatartására, aki nem lévén tisztában földjei értékével, megpróbálja elmismásolni azok jelentőségét.

De az örökösök nagy többsége tiszteletben tartotta Mélik nevét, és a legtöbb esetben nem is írárták át a Földhivatalnál saját nevükre a rájuk jutó földdarabkákat, mintha a hírhedt gróf dicsőségéből rájuk is háramolna valami

kevés, hogyha földjeik hivatalos tulajdonosának tudhatják, még ha már több mint száz esztendeje meghalt is. Voltak ugyan olyanok, akiket megfertőzött a mérhetetlen bírvágy és a bürokrácia szelleme, ám ők is csak odáig merészkedtek, hogy pusztán haszonélvezeti jogot jegyeztettek be a nagy Mélik-kataszter jegyzőkönyveinek megfelelő rubrikájába. De kérvényük elbírálásáról ők sem kaptak sohasem hivatalos értesítést, s ez bizonyára nem is a szorgalmas és pontos, gazellajárású Anasztázia jóindulatán múlt, aki a hivatalban a kérvényeket iktatta, hanem azokon a felsőbb hivatalokon, akik a háború óta még nem jutottak odáig, hogy pontos határozatokat hozzanak a régi földbirtoklási rend átalakításáról és megreformálásáról.

Ám a törvényben megmutatkozó joghézagok és mulasztások semmiben sem zavarták meg az R.-i birtokos gazdák életét, hiszen ők ismerték a földet, az időjárást s azokat a módozatokat, amelyek révén a legtöbb munkával a legkevesebb hasznot lehet nyerni, mivel életelvük sohasem a meggazdagodás volt, hanem az elődök szokásainak és életmódjuknak feltétel nélküli tisztelete és követése.

Mélik nagy úr volt, vagy inkább uraság, a környéken a legnagyobb. Pedig voltak a környéken rajta kívül nem semmi grófok, mint a szárhegyi Lázár Alpár, aki egyetlen ökölcsapással terített le egy hízómarhát, amikor az a fajtájára jellemző bágyatag szórakozottsággal kiharapott egy darabot a gróf hírhedten kajla bal füléből. A parasztgazda annyira szégyellte magát az affér miatt (hiszen ismerte a törvényt: az állatok bűneiért a gazdának kell vezekelnie), hogy a leterített tehenet nemhogy kicsontoltatta és leadta volna a konkárnak, hanem három nap és három éjjel szekéren kivitte a környék legmagasabb hegyfokára, a Kecse-kőre, és egy fára akasztotta a dögöt, mondván, hogy itt egyenek meg a dögkeselyűk. Pedig a környéken nemigen volt jellemző a dögkeselyű, csak a varjú meg a veréb.

Vagy ott volt például Celluk Iván, szintén nagy és határozott ember, aki ha megszomjazott, terepjárójával egészen a kocsma pultjáig hatolt, magával sodorva a faragott lépcsőkorlátot, a meanderdíszítésű ajtótokot és még néhány műanyag asztalt a vendégekkel együtt, ahol aztán kedvenc Krózus márkájú ásványvizét kérte barátságosan biccentve a megszeppent pincérlánynak. A gróf persze mindig terményben fizetett. Amikor megkapta az ásványvizét, a kesztyűtartóból előrángatott egy csökkent csőrű, rikács libát, bedobta a pult mögé, kacsintott a pincérlánynak, rükvercbe kapcsolt, és hírt se hagyva maga után gondtalanul elvágtatott fehér szőrű kancáján. A gróf libáiról persze mindig kiderült utólag, hogy hamisak, úgyszólván tollúval vannak kitömve belül is, de hát ki merte volna ezt felróni Celluk Ivánnak. Egy rendtartó pincérlánynak, akinek szülei nehéz munkával gyűjtik otthon a kelengyét, a tollú is nagy ajándéknak számít, és hát a gróf libái elég természetesek lévén, a beléjük tömött tollúból egy fél párnát legalább meg lehetett tölteni.

De mindezek a kisstilű rémtettek eltörpülnek Mélik gróf történeteinek mögött, melyeken még az unokák is újra meg újra megdöbbennek, ha kis parcellájukat művelvén eszükbe ötlük akár csak egy-egy részlet is a gróf élettörténetéből. Ilyenkor büszkén gondolnak arra, hogy igen, én a Mélikében vettem ki jussomat, ezt a kis darab földet, amit két erős kezem munkájával művelek meg, de föl sem mérhetem azoknak a tetteknek a jelentőségét, melyeket Mélik gróf értünk, utódokért kegyesen magára vállalt. Képzeletükben a gróf alakja gyakran mosódott össze az Úr kérével, s nem csoda, hiszen R. kilencvenhét éves, megöszült,

pátriárkaalkatú esperese is másodpercekre elnémult a név hallatán. Úgy hírlett, ő az egyetlen a faluban, aki még színről színre látta az időnek előtte jobblétre szenderült Méliket. Azt is rebesgették, hogy még a háború előtt együtt voltak valamilyen munkatáborban, ahol titokban prófétai tanulmányokat folytattak.

Az esperes gyakran hivatkozott is prédikációiban Mélik gróf szavaira, például amikor ilyeneket mondott: a vér nem válik vízzé vagy kutyából nem lesz szalonkabát, esetleg azt fejtegette, hogy miért jobb egy lúdnycsőr, mint tíz tyúknycsőr, de többnyire akkor, amikor a világ végének eljövételére hívta fel a hívek figyelmét. A világ vége, mondotta, itt kopogtat az ajtókon. Nem koldulni jön, ne féljete. Hanem hogy elválassa a búzát az ocsújától. Térjete hát meg a földekre a munkához, de különösképpen azokra, amelyek Mélik doktor örökségéből származnak, mert az a föld a végső időkben az angyalok lábának lesz talpalávaló. Akit ott ér a végítélet, azért Mélik doktor közbenjár, hisz nem véletlenül ragadtatott el egy hatalmas felgyulladt szénásszekéren.

Halálának csodás körülményeit leszámítva azonban a doktor életéről igen keveset lehet tudni. Az ezerkétszáz, vagy talán tizenkétezer kataszteri hold, ami a Földhivatalban a neve alatt szerepel, úgy hírlik, szintén csodás tettei jutalmául került a birtokába. József, az öreg harangozóé ugyanis kihallgatta az esperest, aki szokásos délutáni álmában, a plébánia fogadószobájának filadendronlevelei közé dugva ősz fejét, állító helyében éppen a csodadoktorral társalgott. A harangozóé elmondása szerint Mélik tizenkétszer hintett port az akkor még vadonnak számító susnyákos, csetennel benőtt erdőben garázdálkodó álnok kakaduvadászok szemébe; tizenkétszer háritotta el a hangyászün-ábrázatú cinyesi fatolvajok éjszakai orvtámadását; tizenkétszer vezette vissza Szék Elek árván hagyott leánygyermekait a Martonka pataka felé vezető gyíksusogásos, ingoványos ösvényről; tizenkétszer ültette újra szírom alakú virágcserepbe a kehelytökű virághorda-palántát, mígnem rügyet fogott; tizenkétszer védte meg, saját életét sem kímélve, a szomszéd Lázár Alpár gróf sápadt, szent életű egyszülött fiát a borsikásból rátámadó veres kandisznótól; tizenkétszer borított szemérmes fátlat Celluk Iván gróf idegbetegen a Veszes-patakban meztelenül lubickoló feleségének parázs ágyékára; tizenkétszer vitt almaízben pácolt mustár- és mangoreleveleket a lelkiismeretes, gazellajárású Anasztáziának a Földhivatalba; tizenkétszer fejte meg saját kezűleg Betye Ruzskovics, a költő Bimbó nevezetű piros-tarka tehenét, amikor elromlott a fejőgép; tizenkétszer feküdt oda gigászi testével a sáskák martalékául, amikor azok majdnem elözönlötték az ebháti kelkáposztaföldek mögötti dombhajlatban lakó Kinda Boldizsár szerűjét; tizenkétszer kötözte meg és zárta vissza a hóna alól fényes gatterlapokat dobáló, vastag nyakú sarlatánt a Kőbányába.

Betye Ruzskovics, a költő, aki eredetileg a gazellaalkatú Anasztáziába volt szerelmes, verseinek hideg fogadtatásától elkedvetlenedve a csodatettek után végleg visszavonult, és tehetségét a mitikus idők versbe szedésének szentelte. Egy-két sikerültebb darabját végül számalomból megjelentették a helyi *Gazdák és Hősök* című lapban. De nem volt sikerük, mivel csak nagyon áttételesen utaltak a gróf mitikus és sorsfordító szerepére, továbbá nagyon is túlhangsúlyozta bennük saját szubjektív érzelmeit, ami nem szolgálta a tágabb értelemben vett közösség érdekeit. Azt beszélük, később teljesen elhülyült, s már csak egyetlen versét ismételtette folyton, amelyik úgy kezdődik: *Ha megyek*

az Eszenyőbe nyáron füvet kaszálni, / kell nékem erőgyűjtésre jó rétes megszalámi. Ezt is már csak kárminszőrű macskájának, Erzsébetnek olvasta fel, aki ilyenkor kínjában a fehérre meszelt falat nyaldosta, utóbb elhullatta mind a harminckét fogát, majd megtanult rőfögni, mint a malacok.

De voltak mások is, akiket a történeti hitelesség tisztelete arra indított, hogy érdeklődjenek Mélik csodadoktori múltja iránt. Fehérfejű Elemér, R. polgármestere, akit titokban és a háta mögött Vasfejű Pandulfnak is szoktak nevezni, helybeli tudósokból kutatócsoportot szervezett, hogy minél többet megtudjanak a gróf zimankós múltjáról. Kiderült, hogy valóban próféta tanulmányokat folytatott, ezért vitték el később a Duna-deltába. Az végül nem derült ki, hogy az esperessel együtt voltak-e ott. Amikor elvégezte a teológiát, titokban fölszenteltette magát, de csak diakónusnak, és elutazott Vatikánba egy híres magiszter temetésére. Amikor visszatért, a hatóságok azzal vádolták, hogy a Fekete Klerikálisok nevezetű terrorszervezet kéme, és deportálták a Duna-deltába. Ott különféle mágikus praktikákkal ejtette ámulatba hiszékeny fogva tartóit. Például repülni tanította a tőkehalakat, egy mágnes segítségével, amit végül elkoboztak tőle, lehallgatta a titkos műholdadókat, és mindenféle híresztelte, hogy Amerika el fogja veszíteni a hidegháborút, ezért mindenki térjen át a pravoszláv hitre és tanuljon ikonfestészetet, a skolasztikus dogmatika és a gnosztikus eszmélkedés kérdéseivel zaklatta a deltába látogató iszonyú csinos és iszonyú vékony NDK-s lányokat, továbbá hazafias szónoklatokat tartott a fákhoz, melyeknek gyökerét a vihar sem tudta kitépni másképp, csak ha kettétörte őket. De az ő szavaira az öles gumifák a turisták szeme láttára önszántukból elindultak a Déli-Kárpátok hegyvonulatain át a transzszilván haza belseje felé.

Hazatérte után orvosi minőségben tevékenykedett, de szolgálataiért sohasem fogadott el semmilyen pénzjutalmat. Egy szemfüles kutató, aki a salamási pópákat is kikérdezte, azt is bizonyítani véli, hogy Mélik doktor nem adta föl teljesen diakónusi hivatását, hanem áttért a pópák hitére, és az év megfelelő szakaszaiban, amikor az éter sűrűségi viszonyai erre lehetőséget adtak, az éj leple alatt fekete miséket mondott, illetve fekete böjtöt tartott – már ha az ez ügyben őt megkeresők kellő pénzjutalomban részesítették. Egy salamási tanú, akinek a kendermagos tyúkját lovasították meg, azért mondatott fekete misét Mélik atyával, hogy keze-lába lebénuljon a tolvajnak. Másnap kiderült, hogy csak elhált a tyúk, de akkor már késő volt, mivel a harmadik szomszéd, egy becsületes csizmafoltozó, aki életében nem lopott se tyúkot, se másféle jószágot, csak esetleg cipőtalpat szedett a szeméttelpről, de az nem számít arrafelé lopásnak, akkor már se kezét, se lábát nem tudta mozdítani. Ez a tanú emlékezett, hogy Mélik doktort éppen a sok fekete mise vitte jégre, mivel az ilyen szertartásokat éjszaka, több órán keresztül a templom hideg kővén meztelenül térdelve vagy hasalva kellett végezni. Minek következtében egy idő után Mélik doktor veséi felmondták a szolgálatot.

De a kutatóbizottság, élén Vasfejű Pandulffal, R. polgármesterével, elutasította ezt az idéetlen és ráadásul valóságos nézetet, mivel már előbb bizonyítást nyert, hogy Mélik gróftól egy felgyulladt szénásszekér ragadta el, mégpedig alkonnyattájt. A tanúk szerint a szénásszekér az Alszegei út felől közeledett, pontosabban száguldott valószínűtlen és ijesztő sebességgel R. köpontja felé. Az Ottó bárteraszán borozgató két öreg fuvaros tisztán látta, hogy Mélik gróf ott áll a lángoló

szénásszekér tetején, akár egy kitéphetetlenül odagyökerezett szálfá, hatalmas rubinszínű esernyőt tart a feje fölél, akkorát, hogy az egész szénásszekeret mintegy beárnyékolja. A szemfülesebbek azt is megfigyelték, hogy a csodadoktor rőt-vörös szakála még csak meg sem pörkölődött a nagy tűz közepette, miközben néhány ismeretlen szót ordított: a mezsgyeprókátor így szól, dukk-dukk affér, dukk-dukk affér. Mások a következőket vélték kihallani utolsó szavaiból: Dögöl-jetek meg, ti mocskos szarházi szúvak, elloptátok az Úr erdeit! De ez utóbbit bizonyára csak az ijedség vagy a szaván fogott lelkiismeret mondatta az egyik pityókos fuvarossal, mivel semmi értelme nem volt, vagy csak nem akarták érteni a szavakat, mivel a szekér olyan gyorsan haladt, hogy két másodpercen belül már semmit sem lehetett hallani a Mélik gróffal elviharzó karabáj zajából. Úgy eltűnt, mintha csak képzelődés lett volna. Viszont ez volt az utolsó alkalom, amikor R.-ben látták Mélik grófit. És nemsokára kitört a háború.

A kutatócsoport azonban más dolgokat is kiderített, de az már a halála utáni időszakra vonatkozik. Tudniillik beszélték, hogy az uradalom kastélyának udvarán lévő kút a gróf halála után olyan erős rozmaringillatot árasztott, hogy a távoli erdőkből is odavándoroltak a szarvasok, őzek, de még a menyétek és a gyalogbékák is, hogy kortyoljanak a gyógyító forrásból. Sőt egy idő után az árván maradt uradalom közelében lakó parasztasszonyok példájára egyre távolabbi vidékekről jöttek az emberek, mivel mindenki tudta már, hogy kitört a háború, és már csak a csodákban lehet reménykedni. A háború kellős közepén a sebesült katonákat, ha csak egy mód volt rá, nem hadikórházakba, hanem a rozmaringillatú kút uradalmába szállították, hogy kortyoljanak a vízből és újult erővel törjenek a megvadult ellenségre és fojtsák a torkolattüzeket. A misztikus varázslat és a csodák azonban úgy megszorodtak, hogy a hatóság egy idő után jobbnak látta, ha meszet szórnak a kútba, mivel eltereli az ország lakóinak a figyelmét a politika és a háború őszertünk sokkal fontosabb kérdésköreitől. Ám a rozmaringillat még így sem szűnt meg teljesen, mire a hatóság, Vasfejű Pandulf nagyapjának, az akkori polgármesternek a vezetésével lebetonoztatta a kutat, és két farkaskutyás őrt állított az ebek harmincadjára jutott uradalmi kastélyudvar kapujába.

Legalábbis ez volt a hivatalos változat. Akadtak azonban gyanakvóbb szellemű lakosok, mint például Szék Elek, akik azzal álltak elő, hogy az egész rozmaringillatú kút csak egy kitaláció. Az egészet azért találták ki, fejtegette Szék Elek az Ottó bár egyik koszos asztalára könyökölve, nem is sejtve még, hogy két árva leánygyermeket fog maga után hagyni, hogy Vasfejű Pandulf, ismertebb nevén Fehérfejű Elemér és körei távol tartsák a kíváncsi szemeket a Mélik-uradalom kastélyától, ahol állítólag titkos föld alatti fafeldolgozó üzemet rendeztek be. Az éjszaka csendjében hallani lehet, ecsetelte, a gatterlapok szörnyű suhogását, amelyek a szálfá méretű fenyőfákat aprítják. Szó, ami szó, az évek során az R.-t környező hegyek igencsak megkopaszodtak, de a fokozatos kopaszodás az ottaniaknak nem nagyon tűnt fel, ők különben is a háború utáni új gazdasági és megélhetési lehetőségekkel voltak elfoglalva. Ám az erdők kivágása végül a talaj vízháztartási egyensúlyát is megbolondította, okoskodott tovább Szék Elek, miközben borvíszárga színű dohánylevelet pökött az asztal alá, és lassan már nemcsak hogy rozmaringillatú gyógyító vizünk nincsen, hanem ivóvizünk sem.

De Szék Elek nem sokáig maradhatott meg egy ilyen békés község atmoszférájában, nemsokára áthelyezték. Végére a béke és a nyugalom, no meg a kellő alázat sokkal fontosabb. Ahogy a pátriárkaalkatú, erősen korosodó és öszülő idegzetű esperes is mondogatni szokta a rubinszínű katonai ejtóernyőben egy égő szénaboglyára kerecsensólyom-színű egyenruhában még egyszer, egyszersmind utoljára alászálló Mélik gróf nagy becsben tartott emlékét idézve: a víz nem válik vérré, s mint ahogyan a kutyából sem lesz szalonkabát, úgy a malacra sem való a bársonyköntös.

Mindazonáltal a gazellaszökellésű Anasztázia volt az egyetlen, aki tudta az igazságot a Mélik-földek valódi eredetéről, hiszen a birtokában voltak azok a birtoklevelek, amelyek a kezdeti idők állapotát rögzítették. Igaz, a háború után a legfelsőbb hatóságok R.-ből is összegyűjtöttek minden, a háború előtti viszonyokra vonatkozó dokumentumot, hogy egy központi intézményben tegyék a kutatók számára hozzáférhetővé. De azt is mondták, hogy ez a központi kutatóintézet sohasem jött létre, hanem a béke első napjaiban elégették a dokumentumokat, és tarkón lőtték azokat, akik jártatni merték a lepcsés szájukat. Beszélték, hogy a gazellaként lépdelő Anasztázia lánykori szerelme, egy román vallástörténész-hallgató és Eliade-tanítvány a demokrácia kitérősekor az Egyesült Államokba utazott és demokráciaellenes propagandát fejtett ki. A Pennsylvanián tartott egyik előadása után, amely Heidegger *Egy történelmi nép sorsa* című kései előadását kritizálta, főként abból a nézőpontból, hogy szerinte a román, a bolgár, a magyar, a szlovák és a környező népek történelmi sorsának kérdését el kell választani a nyugati népek sorsának kérdésétől, mivel előbbiek története az utóbbi századokban tulajdonképpen nem is nevezhető sorsnak, esetleg csak szökött katonák és szitakötőtündérek sárba, hányadékba, vértócsába, önsorsrontásba és apokaliptikus delíriumba torkolló részeg kanásztáncának a nagy nyugati császár őfelsége udvari bohócai között, szóval ez után az előadás után Anasztázia szerelmét, a nagy reményű Eliade-tanítványt, Csulay Eugént az egyetem lépcsőjén föbe lőtték.

De Anasztázia sem volt mai leány. Mielőtt a felsőbb hivatalok összegyűjtötték volna a régi világról szóló dokumentumokat, egytől egyig lefénymásolta őket, egy páncélszelencébe rejtette, és elásta nagyapja, Kócsi Dénes istállópadlásának tölgyfa burkolata alá, ahonnan aztán sohasem kerültek elő, mert Anasztázia közben férjhez ment, megfeledezett Eugénről, a háborúról, a sorsról, és az ebháti dombokon tett egyre gyakoribbá váló sétái hatására teljesen átadta magát az R. körüli hegyvonulatokból áradó transzcendentális letargiának.

Mélik gróf, a csodadoktor neve azonban mindezek ellenére fönmaradt az örökösök emlékezetében, és sohasem felejtették el, hogy az az ezerkétszáz (tán tizenkétezer) kataszteri hold, amely R.-től északra, ahol a vasút a folyóval párhuzamosan elhagyja a települést, a dimbes-dombos, kopár mezőség egészen a nyugati hegyvonulatok aljáig valamikor nagy eseményeknek volt színhelye, hiszen a nagy előd itt borított szemérmatosan fátylat Celluk Iván gróf idegrohamot kapott feleségének parázs ágyékára, amikor az a Veszes-patak habjai közé merült paráznázkodni a halakkal, és itt követte el a többi, hozzávetőlegesen 1199 mitikus cselekedetét, amellyel megszerezte az utána jövőknek a ma csak a „Méliké” néven ismert homokos, köves földeket.

Ircsik Vilmos

Gyerekjáték

Az egész gyerekjátéknak látszott. Könnyedén kitöltötte az utalványt, ahogy kell. Az egyik rubrikát számmal, a másikat betűvel:

„EZERKÉTSZÁZ forint.”

A befizető nevével, címével, a számlatulajdonos nevével és számlaszámával nem kellett külön bibelődnie. Nemcsak az, de még az összeg rendeltetése is pontosan rá volt nyomtatva a megfelelő helyre:

„Építményadó-beszedési számla.”

Majd beállt a hosszan kígyózó sorba.

– Nem jó! – mondta a pénztárosnő, mikor végre az ablakhoz ért. – Egyezret kell írni. Az ezer elé bárki beírhatja, hogy kétezer, háromezer vagy tízezer. Aztán majd én tarthatom érte a hátamat.

Szerencsére volt nála még egy utalvány. Kitöltötte, ahogy kell, az egyik rubrikát számmal, a másikat betűvel, és ahogy mondták:

„EGYEZERKÉTSZÁZ forint.”

Majd megint beállt a hosszan kígyózó sorba.

– Nem jó! – mondta a pénztárosnő, mikor végre az ablakhoz ért. – Egyezzerkettőszázat kell írni. A kétszázat bárki kijavíthatja hétszázra. Aztán majd én tarthatom érte a hátamat.

Szerencsére volt nála még egy utalvány. Kitöltötte, ahogy kell, az egyik rubrikát számmal, a másikat betűvel, és ahogy mondták:

„EGYEZERKETTŐSZÁZ forint.”

Majd megint beállt a hosszan kígyózó sorba.

– Nem jó! – mondta a pénztárosnő, mikor végre az ablakhoz ért. – Az egyezer és a kettőszáz közé kötőjel kell.

– De hát a helyesírási szabályzat szerint...

– Nekünk erre az egyértelműség és áttekinthetőség miatt külön belső helyesírási szabályaink vannak.

– De nincs nálam több utalvány – motyogta megsemmisülten, és indult vissza a sor végére. Ott talán majd eszébe jut valami. Már félúton járt, amikor a pénztárosnő utána szólt:

– Feladhatja közönséges postai pénzesutalványon is! Persze nem díjmentesen.

A sorban állók gyűlölködő pillantásaitól kísérvé visszacsompolgott, és az ablak előtti pultról elvett egy közönséges postai pénzesutalványt.

„Ne add fel!” – mondta közben magának.

Remegő kézzel kezdte kitölteni a rubrikákat, ahogy kell, az egyiket számmal, a másikat betűvel, és ahogy mondták:

„EGYEZER-KETTŐSZÁZ forint.”

A befizető nevéhez érve megremegett. Aztán határozottan beírta a nevét és a lakcímét. A számlatulajdonos számlaszámának és nevének üres rubrikája ijesztően és vészjóslóan meredt rá. A három elrontott utalványt szerencsére nem dobta el, hanem a zsebébe gyűrte őket. Elővette az egyiket. A számlaszám huszonnégy számból és két kötőjelből állt.

„Inkább add fel!” – mondta magának.

De aztán mégis összeszedte magát, találmóra elővette a feladáshoz szükséges pénzt, és a kitöltött utalvánnyal beállt egy másik sorba. Hátha az vezet az ő ablakához.

Lackfi János

Jó feneket csinál

Nem akarok nagy feneket keríteni a dolognak,
de a lovaglás állítólag jó feneket csinál.
Valószínűleg nincs jó fenekem, mert
egyszer ültem csak lovon, akkor is reménytelen
bölcsezs-tartásban, szüntelenül a köztem és
a föld közt tátongó, gravitációval súlyosbított
távolságot méregetve. Megkönnyebbülés volt
akkor a magas lóról leszállni, mondhatni jól
felültetek. Igaz, az sehol sincs
megírva, hogy jó feneket csakis lovaglás
árán szerezhetsz be az ember, bízom benne,
hogy a foci, kosárlabda is megteszi, már ha
egyáltalán fontos, hogy jó fenekem legyen.
Lábszépségversenyről ugyanis hallottam
már, fenékszépségversenyről nem, de
lehet, hogy csak tájékozottságom hagy
maga után némi kívánnivalót. Mindemellett
ez a vélelmezett jófeneketlenség csöppet sem
frusztrál, hiszen nemigen látom hátulról magamat,
vajmi csekély fogalmam van tehát alsó,
illetve hátsó, alsóhátsó felem esztétikai
megítéléséről. Ha bárkit is izgat a kérdés,
nyilván a hátam mögött tárgyalja meg,
ami nem csoda, hiszen a fennforgás éppen
abból a szögből tartható pontosan szemmel.

A házunk előtt vezető úton lányok járnak a lovardába, nyilván jó fenekűek a gyakori lovaglástól, kitekintve nem győződhetek meg róla, diszkréten elnyeli látványukat a teraszunk sarkába ültetett bambuszborok. Legfeljebb majd visszafelé, már ha stimmelni fog minden együttállás: a kitekintés idebentről, bambuszbor mögül kilépő lányok az utcán. Kicsi a valószínűsége, nem is várok jó fenékre, inkább kotlok a magamén, mintha ki akarnám költeni, mintha verset költenék lányokról és lovakról meg a köztük előálló kölcsönhatásról. Nem szabad egyébként fartól közeledni a lóhoz, mert felrúg, mint Mehemedet a tehenek. Nem tudom, a lovaglás jó feneket csinál-e a lovaknak is, azt hiszem, nekik erre nincs is égető szükségük, meg talán jó fenekük, lófenekük is eleve adott. Ki látott már rossz fenekű lovat?

Képzeletben meghosszabbítom a lányok útját egészen az öreg király méneséig, talán éppen ezerkétszáz lépés innen oda, a lovardában éppen ezerkétszáz ló futkorászik, kancák, mének vegyest. Mihelyt valamelyik kanca ellik egyet, elpusztul egy vénséges gebe. Varázslat ez, nem kevesebb, de hiszen a ménes alapterülete amúgy is ezerkétszáz négyszögöl, és maga a király is legalább ezerkétszáz éves, szakálla hossza ezerkétszáz centiméter. Másfelől viszont nincsen ebben semmi csodálatos, így gondolja az öreg király, miután beszedte az ezerkétszáz forintos csekkeket a lovaglásról, és jó fenékkal behuppan kis kocsijába, a motor hengerűrtartalma pontosan ezerkétszáz köbcenti.

Sebeők János

Ezerkettőszáz karakter

Ez a tárca egy székláb, hisz rendelésre készült, ám hogy én Michelangelo vagyok-e, más lapra tartozik, és az a lap nem a Napút. Aki nem tudná – és a neoprimitívus érájában miért is ne akadna szép számmal ilyen –, Michelangelo Madách Imrénél a Tragédiában faragott széklábakat visszaretentő szimbólumaként az elgépiesedésnek. Mondhatnók, e szimbólum a chaplini futószalagot előlegezte meg. Mind a futószalag, mind a székláb azt kérdezi: meddig sülyedhetsz, ó, őstehetség? A kérdés azonban két további kérdést rejt. Felvethetjük, hogy a megrendelt mű autentikus-e vagy valamiféle kompromisszum, és megkérdezhetjük persze, hogy az elgépiesedés körülményei közt az ember és a művész maradhat-e szabad.

A romantika szerint a művész vulkán, amely kitör, amikor épp rájön a durrancs, a reneszánsz szerint viszont a művész mester, azaz egyszemélyes kívánságműsor, aki alázatosan teljesíti a megrendelő, mondjuk Cesare Borgia kívánságait, hogy a Mozart-requiem közismert legendájáról ne is beszéljünk. Eredetileg tehát a mesterség nem a művészet megalázása. Ha Michelangelótól a tehetségéhez méltó széklábak faragását várják el, az még nem ciki. Cikivé nem a megparancsoltság, hanem a nagyüzemi jelleg, a chaplini futószalag-motívum teszi. A baj ott kezdődik, amikor a megrendelőnek nincs ízlése. És ha egy egész társadalom a megrendelő, ízlés nélkül, az már bizony gagyi. Következtetés, amely levonható? Jelen tárca megrendelésre született, így lehetne akár gépiesen is legyártva, ám mivel a megrendelőnek kifejezetten jó ízlése van, így mégsem gagyi, hanem nagyon is eredeti.

A feladat: elmélkedjek az ezerkettőszázról. Ez a szám túl nagy ahhoz, hogy káromkodás legyen, a hét meg a nyócat, az még elmegy, de az ezerkettőszázát? Ezeregy sem az ezerkettőszáz. Jó volna tudni, hogy 1199. december 31-én este mire is gondoltak az emberek, mitől féltek, de túl nagy kutatómunkát igényelne, következésképp hangulati motívumokat legfeljebb a kortárs iniciálék Árpád-házi, Bourbon és egyéb nemes bánatából meríthetek. A jelenkorhoz inkább közel álló képzettársítás az ezerkettőszáz karakter.

A megrendelők tudniillik ma már nem flekkben, hanem karakterben gondolkodnak. A karakter tulajdonképpen betű. Úgy betű, mint ahogy az eb is tulajdonképpen kutya, a burgonya is tulajdonképpen krumpli. És ahogy a flekk is egy gépelt oldal. Vajon ez a tárca megvan-e már ezerkettőszáz karakter? Abba hagyhatom-e vagy kell-e még túráztatnom, gyötörnöm szegény jobbra érdemes agyam tovább, tovább? Ezerkettőszáz leütés. Ha ezerkettőszázszor leütnek egy billentyűt, az a billentyűnek meg se kottyán, bezzeg ha ugyanennyiszor leütnek egy embert, az már bűnügyi horror. Leütés, betű, karakter. A filmszínész valamikor hős volt, pajkosan visszakacsintva egész Homéroszig, ám amióta léteznek szappanoperák, már karakter.

A karakter erősebb a színésznél. Noémi karakterét a *Barátok közt*ben előbb Csifó Dorina – egy pöttöm csajszi – alakította, most pedig ugyanazt a karaktert

egy kifejezetten hórihorgas nőci viszi tovább. Anyag nem vész el, csak átalakul. Karakter nem vész el, csak átalakul. Tiszta marxizmus. Elképzelek egy szapanoperát, ezerkétszáz karakterrel. Miért is ne?

Stand up comedy. Állok, mint jancsiszög a keljfeljancsiban a tisztelt publikum előtt. Megbízásra bölcs, kreatív, innovatív és HIV-negatív vagyok az ezerkettőszáz kapcsán. Remélhetőleg még bírják, merthogy nekem egyre inkább tetszik, egyre inkább belejövök. Bokszvilágbajnokunk, Erdei Zsolt mondja: még nem melegedett be a fejem eléggé. Ha nem melegedett be a bokszoló feje, a bokszoló magának üti. Ezerkétszáz leütés? Nekimegy a falnak, nagyot koppan, azután elhallgat. A fal adja a másikat, Arany János.

Zászló vagyok, de loboghatok-e vezényszóra most 2009-ben? Tárca parancsra, felkérésre, vezényszóra. Mint a tűzparancsolat. Amúgy megszámolnám Koncz Zsuzsa árpádsávjait, ha már itt tartunk. Szabad a gazda. Szabad az asszociáció. Freud és Joyce által felhatalmazva szabadon asszociáltunk s a nemzeti pszichoanalízis is alatta megtörtént, ez már fél siker, igaz, József Attila egészen az, nyissunk akkor kissé a New Age felé s vegyük immár górcső alá végkicsengés gyanánt az ezerkettőszázat mint számot.

Ebben a számban először is az a hihetetlenül rokonszenves, hogy árként feltüntetve nem kilencre végződik, nem 1999 Ft, hanem 1200, vagyis kerek. A kerek szám csapás a fogyasztói társadalomra és lecke becsületességből. A kerek szám egyenes beszéd. Amúgy pedig az ezerkétszáz, ha megfosztjuk nulláitól, tiszta tizenkettő és mint ilyen, igencsak jelentőségteljes. Az apostoloktól a naptárig terjed ez a jelentőség. Az ezerkétszáz: nagy szám, de kis számokkal képviseltetve. Mondhatnók, elsőik közül lett utolsó, hisz gondoljunk bele, olyképp több a négnél, az ötnél, a hatnál, a hétnél, a nyolcnál és a kilencnél, hogy még három sincs benne. Csak egy és kettő. Tegyük hozzá, a digitalizáció korában ez még mindig jelzőhalmozás, merthogy cybergyerek egy nullával és egy egyessel is mindent megold, köp a kettőre. Futballpályán az 1:0 eszerint a digitális kijelző maga. Gratulálok. No nem az eredményhez, csak úgy, bele a vakvilágba. Ezüstsabály: ha találkozol valakivel, gratulálj neki, tudni fogja, miért. Gratulálok hát a Napútnak az ezerkétszázhoz. Tudnom ráér később is, hogy miért ennyi az érték és nem ezeregyszázkilencvenkilenc.

Zsávolya Zoltán

Imre Király

Gondosan, kedvezően meg lelkiismeret-
legest (tudod, a csodás nemzetköziség
körülményei közt) gyarapodott a gazdasáá(!)
gunk. Erősödött, egyre cseperedett..., mi más?,
nevendék bikák szarva: politika-súlya is. – Élete derekán
Apánk utódjaul kijelölt, megkoronáztatott. S döfése élesült

Andrásnak. Várat, birtokokat; jó nagy-sokat
hagyott neki aztán Fater a pénzből is; hogy a saját
nem teljesített fogadalmát kivitelezze a pasi: valahogyan
menni, kereszt alakban lépve szlalomozni át a földeken
mind és mindegyre; szomszéd Holics semmijéig, ja, óh,
elérve legalább. És nem tovább! Sosem tovább.

De mindegy az, „a szomszéd – távlat”, mondotta az öreg,
„a távol: szomszéd”. S húzódott Châtilloni asszony hófejér
csontja mellé holtában, és annyira, hogy hatszázötven év
kelletett majd kiásni őt e meszes szoknyarék-
li mellől. Oly jól elbútt, vazeg! S ádámságából megállapítható:
majdnem kétméteres, megfontolt, langaléta férfi volt.

Mi hasznom volt belőle? Uralkodói képességeim, bikás,
vidám szívűrjeim engem magam is kivettek kortársaink
sorából. S mindhiába. Mivel az emberi tulajdonom
éppenséggel nem az ágynyugalom, hanem a szárnyaik-
és összekötözött lábuknál valamiként lefogott
libák képezték. Sorsom bővén hozott alattvalókat és áldozatot.

Csakhogy a Bandi tényleg eljátszotta, csúful, nékem is,
azt, mit az Árpád-házi hercegekből öelotte is már annyian;
ellenem fordult, és nem egyszer, és Dalmáciát (a tengerig)
kicsikarta, bekebelezte, megmurdelta. Leghíresebb
szembenállásunk volt, hogy pálcával kezemben (amely jogar
tonképp!), fegyvertelen slattyogtam táborába, megrázni legott:

„Meglátom, ki emel mocskos kezét királyi ivadéknak véreire?!,
 ki maga is király.” – Mire ő: „Úgyszintén királyi fényivadéknak a sarja!” – Így horgadt ellenemre. Nem haboztam én; saját hű táboromba elvezettem, börtönbe suvasztva őt.
 Kisebb Nagy Istenükként, úgy imádtak! (Épp csak a zavaros sógorok ugatták azt, miszerint csellel fogattam el öcsém...)

Nem féltek, magyarik, hogy szájalmasan rövid ideig tartott csak epochánk? Nincsen kilencven év már énutánam, s az érzéki Carlorobert (hullámos hajú, szőke, kisportolt, egyszersmind párnahusu fiú-kurva) vitorlázik már Esztergomba be; sziciliai, *corleón* „nagyatyját” affektálva elétek mocsáros Pannóniánk téerein...

Vannak éveim addig még, míg elmegyek, s vissza bizony aligha kell jönnöm. – A Balkán felé fordulok.
 Saját hívem segíteni a nagyzsúpáni székbe, van eszem.
 De ám a „szerb királyi” címet felveendve jönnek csetnikek máris! III. Ince pápa intrikál, betesz. Erre Konstanciát veszem el, aki aragon, királyi és szelíd. Kíséri sok lovag.

Öcsém kevés lovag *sem*. Egy se! Nem is az, mármint: lovag.
 Velem versengve krajnai és isztriai némbertót hoz haza, kinek majd vége lesz. Soká, ám hön, csak bőszen addig is lenyúzza bőrötök. Vigasztal Prère Vidal, a trubadúr éneke: „Vagytok ti lököttek: / nyakatokba jókora / Gertrúd-igát venni nem restek.” Bánkotok hogy megszülhessen a robbanás.

Szakonyi Károly

Ezerkétszáz

Még ezerkétszáz, gondolta, és odaérek. A hó térdig ért, a fák jégpáncélba vont ágai rárajzolódtak a szürke égre. Tudta, hogy ezerkétszáz, sokszor lemérté már, de nyáron vagy a szép őszi időkben az a csaknem másfél kilométer mindig kellemes séta volt azt követően, hogy letért a köves útról. De hegynek föl a szűz hóban, az utat is csak sejtve a hótakaró alatt, kimerítő volt. A kocsit máskor is a falu szélső házánál hagyta, most pedig lehetetlen volt felhajtani a házig. A vastag szvetter és flaneling alatt, érezte, verejtékes a teste. Szeme könnyezett a hidegtől, egyre nehezebben és nehezebben tapodta a havat. Pedig sietnie kellett, mert egyre csökkent a délutáni tompa fény.

Üres volt a hegyoldal. Látott egy nyulat, ugrált a fák alól a szabad ég alá érve, megült egy pillanatra, mintha megérezte volt az embert, aztán futott tovább.

Ha megérkezem, gondolta a férfi, ledörzsölöm magam, pálinkát iszom, és aztán vele...

Ez felvillanyozta.

Látta a testét. Ahogy felhúzza dekáról a trikót és előredül barna bimbójú melle... És a csípője íve...

Beleszédült.

A férj megint külszolgálatban.

Megpihent egy percre, elővette a telefonját, hívta a számot. Hogy addig is a hangját...

Kicsengett, de nem vették fel. Pedig nem jelzett foglaltat.

Újra megpróbálta. Hosszan jelzett, aztán automatikusan kikapcsolt.

Riadalom szállta meg, sebesre fogta lépteit. Zihálva törte a havat.

Hát tényleg nem akarja?! Tényleg úgy érzi, hogy nem szabad tovább, hogy nem tehetik... Hogy nem mehet ez így tovább?!

Kutyák bújtak ki a kerítés alól, futottak elébe. A kutyák ismerték. Két német juhász.

Csaholva ugráltak rá, csaknem feldöntötték. Na, bolondok! Nyughassatok! Szaladtak előtte a házig.

A kapun félretolta a reteszt. Verte le bakancsáról a havat az ajtóban. Megpróbálta, nyitva volt. A két kutya nyugtalanul, de elült a küszöbnél. Tudták, meddig mehetnek.

Kezdett nagyon sötétedni. És fény sehol. Kiáltott vidáman, szívdobogva, ahogy mindig.

Csend. Csend és csend.

Ismerte a járást, ment a szobába.

Hahóóó! A hangja megremegett. Túlzottan is vidáman, de szorongva kiáltotta újra. Hahóóó! Itt vagyok! Megint megtettem az ezerkétszáz lépést! Ami mindig hozzád vezet! Ha tudnád, mekkora a hó! Ezerkétszáz a térdig érő hóban! De most végre itt!...

Semmi nesz. Valamit megérezett. Valami bajt. De még elhessentette.

Aztán meglátta.

A kanapén feküdt, féloldalasan, egyik keze a padlót érte. Szép volt az arca, a kibomlott haja, a karcsú teste, ahogy mozdulatlanul...

Kifutott a vér a fejéből. Megbénította a látvány.

Hát mégsem csak fenyegetődzött?! Hát mégsem?!...

A kutyák kinn elkezdtek nyüszíteni. Kaparták az ajtót.

Már egészen sötét volt.